CEP TELEFONU İTHALATININ VERGİLENDİRİLMESİ

TAXATION OF MOBILE PHONE IMPORT

Gökhan TERZİ*

ÖZ

Günümüzde cep telefonu insanların sürekli kullandığı cihazlardan biridir. İletişim, oyun, aksesuar, statü ve moda gibi pek çok amaçla kullanılan cep telefonu kişilerin bütçesinde olduğu gibi ülkelerin bütçesinde de önemli bir yer tutmaktadır. Çalışmada; yurt dışından cep telefonu getirme şekilleri, cep telefonundan alınan vergiler ve vergi yükü ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cep Telefonu, İthalat, Vergilendirme, Gümrük Vergileri

JEL Sınıflandırması: F10, H20, L11

ABSTRACT

Nowadays, the mobile phone is one of the devices people use all the time. The mobile phone used for many purposes like communication, game, accessory, status and fashion takes an important place in people budget as well as countries budget. In this study, the ways of bringing mobile phone from abroad, taxes taken from mobile phone and burden of tax are discussed.

Keywords: Mobile Phone, Import, Taxation, Customs Taxes

Jel Classification: F10, H20, L11

* Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi

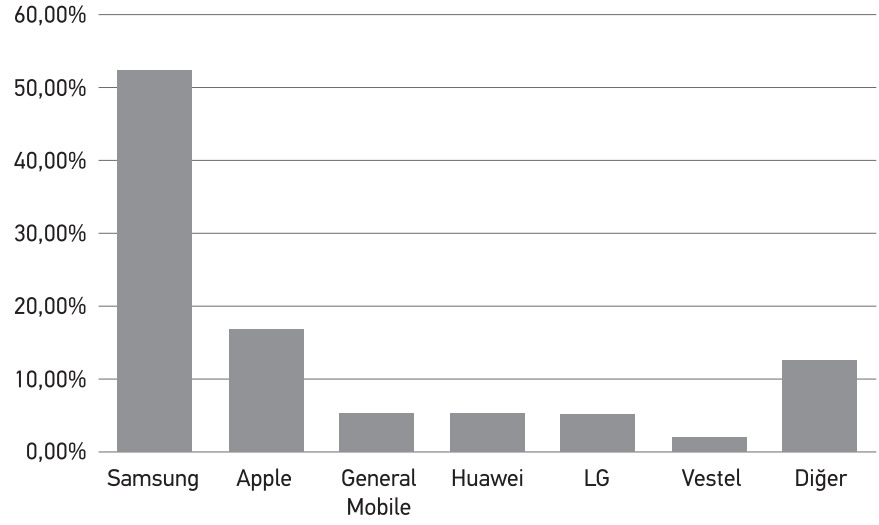
M.G.T.: ***02.10.2018*** */ M.K.T.:* ***16.10.2018***

GİRİŞ

Küreselleşen dünya ticareti ve teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı faydalardan biri de insan ve toplum hayatını kolaylaştırmasıdır. Bununla birlikte, teknoloji kullanımı bunu sağlayanlar tarafından bir bedel karşılığında sunulmaktadır. Söz konusu bedel esasen hak sahipleri tarafından belirlenmekle birlikte nihai tüketicilere yansıyan bedel içerisinde devletlerce belirlenen vergiler de yer alabilmektedir. Vergiler ise devletler tarafından yapılan kamu hizmetlerinin finansmanı için egemenlik gücüne dayalı ve karşılıksız olarak toplanan gelirlerdir. Günümüzde en çok gelişen alanlardan biri de iletişim ve bu bağlamda cep telefonu sektörüdür. Bu çerçevede, üreticiler tarafından her yıl üçüncü ve dördüncü çeyrekte yeni cihazlar piyasaya sürülmekte ve tüketiciler tarafından da merakla ve ilgiyle takip edilmektedir.

Türkiye'deki cep telefonu pazarı ele alındığında aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, 2018 yılı Ağustos ayı itibariyle Samsung'un pazar payının yarısından fazlasına sahip olduğu görülmektedir. Söz konusu firmayı sırasıyla Apple, General Mobile, Huawei, LG ve Vestel takip etmektedir.

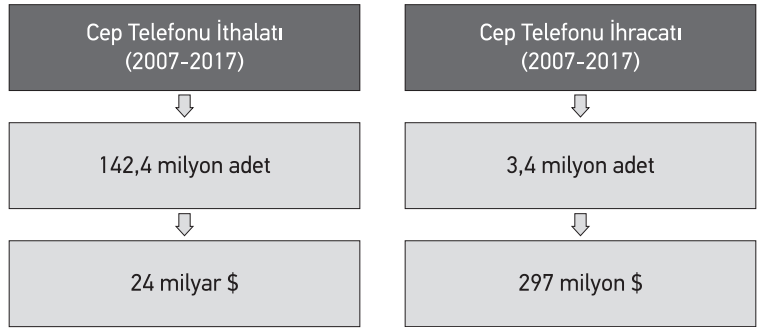
Tablo 1: Türkiye'de Cep Telefonu Pazar Payı

Kaynak: http://gs.statcounter.com/vendor-market-share/mobile/turkey, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.

Diğer taraftan, Türkiye'deki son on yıllık cep telefonu ithalat ve ihracat rakamları analiz edildiğinde; 142,4 milyon adet cep telefonu ithalatı kapsamında yaklaşık 24 milyar dolar yurt dışına para çıkışı olmuşken, 3,4 milyon adet cep telefonu ihracatı kapsamında 297 milyon dolar ülkemize para girişi yapılmıştır.

Tablo 2: Türkiye'de Cep Telefonu İthalat-İhracat Rakamları

Kaynak: https://businessht.bloomberght.com/grafik/haber/2103151-infografik-cep-telefonlarinin-turkiye-deki-pazar-payi, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.

Tüketiciler tarafından satın alınan cep telefonlarında en çok merak edilen konulardan biri de aldığı telefon bedeli içerisinde yer alan vergi miktarıdır. Bu bağlamda çalışmamızda; yurt dışından cep telefonu getirme yöntemleri, satın alınan cep telefonu içerisinde yer alan ve fiyat mekanizması yoluyla nihai tüketiciye yansıyan vergiler irdelenmiştir.

1- DIŞ TİCARETE KONU VERGİLER ve MALİ YÜKLER

Dış ticarete konu vergiler ve mali yüklerin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Bunlar uzun yıllar boyunca öncelikli olarak devlete gelir sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Günümüzde çoğu az gelişmiş ülkede dış ticarete konu vergilerin bütçe gelirleri içindeki payı hala büyük bir yer tutmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde dolaylı vergilerden ziyade gelir ve kurumlar vergisi gibi dolaysız vergiler daha ağırlık taşımaktadır.[1]

Dış ticarete konu vergiler ve mali yüklerin bütçe vergi gelirleri içerisindeki payı 2013 ve 2014 yıllarında aşağıdaki tabloda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir.[2]

[1] Halil Seyidoğlu, Uluslararası İktisat, Güzem Can Yayınları, 20. bsk., İstanbul, 2015, s. 163.

[2] http://risk.gtb.gov.tr/web/gumruk-istatistikleri/dis-ticaret-verileri, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2018.

Tablo 3: Dış Ticarete Konu Vergiler ve Mali Yüklerin Bütçe İçerisindeki Payı (TL)

Türü	2013	2014
Gümrük Vergisi	4.044.530.047	4.866.912.888
KDV	62.437.427.860	65.064.095.471
ÖTV - I Sayılı Liste	646.379	475.529
ÖTV - II Sayılı Liste	30.722.830	33.556.746
ÖTV - III Sayılı Liste	447.582.366	607.724.826
ÖTV - IV Sayılı Liste	2.366.696.571	2.816.315.714
Dampinge Karşı Vergi	203.324.120	238.757.331
TEV (İhracat)	84.787.996	110.278.519
Damga Vergisi	167.967.911	175.052.564
Tek ve Maktu Vergi	72.277	75.016
TKF	96.564.164	111.700.718
Tütün Fonu	92.840.321	88.077.036
KKDF[3]	447.095	428.965
ÇKP	122.268.961	135.685.917
Bandrol Ücreti	124.586	142.264
Ek Mali Yükümlülük	1.332.920.402	1.196.039.612
TOPLAM	**71.428.923.886**	**75.445.319.116**
BÜTÇE VERGİ GELİRLERİ[4]	**326.169.164.000**	**352.514.457.000**

Tablodan da anlaşılacağı üzere; dış ticarete konu vergiler ve mali yüklerin, vergi gelirleri içerisinde önemli bir paya sahip olduğu, söz konusu payın yıllar itibariyle %16 - %21 arasında değişen oranlarda gerçekleştiği görülmektedir.

Ülkeler uyguladıkları dış ticaret politikası ile ekonomik hayata yön verirler. Bu bağlamda gümrük politikası, hükümetlerin müdahale amacıyla kullandığı başlıca araçlardandır. Uygulanacak gümrük politikasındaki en etkili argümanlardan biri de dış ticarete konu vergiler ve mali yüklerdir.[5]

Bu bağlamda, dış ticarete konu vergiler ve mali yüklerin geleneksel amacı olan hazineye gelir sağlamasının yanında; yerli üretimi koruma ve ithalatı kısması ölçüsünde ödemeler dengesi açığını kapama fonksiyonu da ifa etmekte, diğer taraftan çalışma düzeyi, reel ulusal gelir ve dış ticaret hadleri gibi bir dizi değişken üzerinde de önemli etkiler doğurmaktadır.[6] Bu açıdan ele alındığında, içinde bulunduğumuz yıl içerisinde ABD, Çin, AB ve diğer ülkeler arasındaki ticaret savaşlarında dış ticarete konu vergiler ve mali yüklerin önemli bir araç olarak kullanıldığı görülmektedir.

Uluslararası ticarete konu vergilerin hesaplanmasında esas alınacak kriter ülkelerin iktisadi politikaları açısından önemli bir sorundur. Vergi alınacak eşya ve vergi oranı yanında vergi tahsilinde mik-

[3] https://www.muhasebat.gov.tr/content/genel-yonetim-mali-istatistikleri, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2018.

[4] A.g.s.

[5] Yunus Nadi Kural, Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, Uysen Yayınları, 2. bsk., İstanbul, 2002, s. 9.

[6] Seyidoğlu, a.g.e., s. 163-164.

tar ya da kıymet ölçütlerinden hangisinin tercih edileceği tartışmalı bir konudur. Çünkü adil ve barışçıl bir uygulama için vergi hesaplama şeklinin doğru bir şekilde belirlenmesi gerekir.[7]

Ağırlık, uzunluk, sayı, yüzölçüm, hacim gibi teknik ve fiziksel ölçütler üzerinden alınan vergiler spesifik; fiyat gibi ekonomik değer üzerinden alınan vergiler ise advalorem vergi olarak adlandırılmaktadır.[8] Spesifik ve advalorem verginin birlikte kullanılması ise karma vergiyi oluşturmaktadır.[9]

Türkiye'de gümrük vergileri işleyişinde yukarıda belirtilen spesifik, advalorem ve karma vergiler uygulanmakta, ancak eşya kıymetinin belirli bir oranı olan advalorem vergi daha yaygın bir alana sahip bulunmaktadır.[10]

4458 sayılı Gümrük Kanunu (GK) uygulamasında ithalat/ihracat vergileri deyimi; eşyanın ithalinde/ihracında ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükleri, tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ithalatta/ihracatta alınacak vergiler ve diğer mali yükleri ifade etmektedir.[11]

Bu açıklamalar çerçevesinde; ülkemizde ithalat sırasında ödenen vergiler ve mali yükler; gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, dampinge karşı vergi, telafi edici vergi, damga vergisi, tek ve maktu vergi, toplu konut fonu, tütün fonu, kaynak kullanımı destekleme fonu, kültür fonu/kesinti, çevre katkı payı, bandrol ücreti ve ek mali yükümlülük şeklinde sıralanabilir.

Ülkemizde ihracatın teşvik edilmesi ve varış yerinde vergilendirme prensibi kapsamında eşyanın ihracına bağlı vergilere ilişkin kanuni bir düzenleme yapılmadığından, ihraç konusu ürünler ihracat vergisine tabi değildir. Dolayısıyla, fındık ve deri gibi bazı eşyalarda ihracat sırasında uygulanan fon kesintisi ile Dâhilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında AB'ye ihraç edilen ürünlerin üretiminde kullanılan üçüncü ülke menşeli ürünlere için ihracat sırasında tahsil edilen Telafi Edici Vergi (TEV) dışında günümüzde yurt dışına çıkan eşyalarda ihracat vergisi alınmamaktadır.

2- CEP TELEFONUNDA VERGİLENDİRME

2.1- Cep Telefonunun Gümrük Tarifesindeki Yeri

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP), eşyaların sınıflandırmasının yapıldığı Türk Gümrük Tarife Cetvelindeki (TGTC) 12'li rakamdan oluşan pozisyonu ifade etmektedir. Bu bağlamda; cep telefonu cinsi eşya TGTC'de XVI'ncı bölümde, 85'inci fasılda 8517.12.00.00.11 GTİP'inde ve "alıcısı bulunan verici portatif (cellular) telsiz telefon cihazları" tarife dilinde sınıflandırılmıştır.

2.2- Ticari İthalat Kapsamında Cep Telefonu Getirilmesi

Ticari ithalat kapsamında yurt dışından cep telefonu getirilmesinde tahsil edilen vergiler ve mali yükler; gümrük vergisi, katma değer vergisi (KDV), özel tüketim vergisi (ÖTV), bandrol ücreti ve damga dergisidir.

2.2.1- Gümrük Vergisi

Gümrük vergisi; eşyanın ithaline veya ihracına bağlı olarak uygulanan bir vergi olup, özellikle it-

[7] Ali Dölek, Gümrük İşlemleri, Umut Kitabevi, 1. bsk., İstanbul, 2013, s. 101.

[8] S. Ateş Oktar, Vergi Hukuku, Türkmen Kitabevi, 10. bsk., İstanbul, 2014, s. 92.

[9] Ali Dölek, a.g.e., s. 102.

[10] Ali Dölek, a.g.e., s. 102.

[11] 4458 sayılı Gümrük Kanunu, Resmi Gazete, Tarih: 04.11.1999, Sayı: 23866, md. 3/9.

hal malların ülke sınırlarından girişi sırasında alınan, bu bağlamda dış ticaret politikasının en eski ve yaygın araçlarından biridir. Gümrük vergisi, eşya bedeli ile sigorta ve nakliye masrafları toplamından oluşan CIF kıymeti üzerinden tahsil edilmektedir.

Cep telefonu 2017/11168 sayılı İthalat Rejim Kararına Ek Kararın[12] ekinde yer alan (II) sayılı listede yer almakta ve söz konusu listede ülkelere göre karşısında gösterilen oranda gümrük vergisine tabi bulunmaktadır. Halen cep telefonu için bu oran %0 olarak belirlenmiş durumdadır. Dolayısıyla, 2018 yılı için hangi ülkeden ithal edilirse edilsin cep telefonunun gümrük vergisi %0'dır.

2.2.2- Katma Değer Vergisi

KDV, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu[13] (KDVK) kapsamında düzenlenmiş olup, Türkiye'de yapılan; ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesindeki teslim ve hizmetler, Kanun'da belirtilen diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler ile her türlü mal ve hizmet ithalatı verginin konusunu oluşturmaktadır.

Eşyalara ilişkin KDV oranları 2007/13033 sayılı Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar[14] kapsamında belirlenmiştir. Bu çerçevede; ithalata konu cep telefonu cinsi eşya Karar eki (I) ve (II) sayılı listeler kapsamı dışında olduğundan %18 genel orana tabi bulunmaktadır.

İthalatta KDV'nin matrahı KDVK'nın 21'inci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre verginin matrahı; ithal edilen malın CIF değeri; ithalat sırasında ödenen her türlü vergi, resim, harç ve paylar; gümrük beyannamesinin tescil tarihine kadar yapılan diğer giderler ve ödemelerden vergilendirilmeyenler ile mal bedeli üzerinden hesaplanan fiyat farkı, kur farkı gibi ödemeler toplamından oluşmaktadır.

Bu bağlamda, cep telefonu ithalatında uygulanacak %18 oranındaki KDV yukarıda belirtilen unsurların toplamı üzerinden hesaplanmaktadır.

2..2.3- Özel Tüketim Vergisi

ÖTV, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu[15] (ÖTVK) kapsamında tahsil edilen bir vergi olup, konusu Kanun'un 1/1'inci maddesinde açıklanmıştır. Buna göre Kanuna ekli;

a) (I) sayılı listedeki malların ithalatçıları veya rafineriler dahil imal edenler tarafından teslimi,
b) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tabi olanların ilk iktisabı,
c) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tabi olmayanlar ile (III) ve (IV) sayılı listelerdeki malların ithalatı veya imal/inşa edenler tarafından teslimi,
d) (I), (III) ve (IV) sayılı listelerdeki mallar ile (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tabi olmayanların ÖTV uygulanmadan önce müzayede yoluyla satışı,

Bir defaya mahsus olmak üzere ÖTV'ye tabidir.

Konumuz açısından ithalat sırasında ödenen vergilerin irdelenmesi söz konusu olduğundan Kanun'un 1/1-c maddesi önem arzetmektedir. Bu çerçevede; ÖTVK'ya ekli; (II) sayılı listedeki mallar-

[12] 2017/11168 sayılı İthalat Rejim Kararına Ek Karar, Resmi Gazete, Tarih: 31.12.2017, Sayı: 30287 4. Mükerrer.
[13] 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, Resmi Gazete, Tarih: 02.11.1984, Sayı: 18563.
[14] 2007/13033 sayılı Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar, Resmi Gazete, Tarih: 30.12.2007, Sayı: 26742.
[15] 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu, Resmi Gazete, Tarih: 12.06.2002, Sayı: 24783.

dan kayıt ve tescile tabi olmayanlar ile (III) ve (IV) sayılı listelerdeki malların ithalatı bir defaya mahsus olmak üzere ÖTV'ye tabi tutulmaktadır. Söz konusu listelerde yer alan mallar TGTC'de tanımlanan eşyalardır. Genel olarak; (II) sayılı liste kapsamında motorlu taşıt, gemi, yat; (III) sayılı liste kapsamında içki, sigara, tütün; (IV) sayılı liste kapsamında ise havyar, güzellik malzemesi, kürk, cep telefonu, beyaz eşya, elektrikli ev eşyaları, kıymetli taşlar gibi ürünler bulunmaktadır.

ÖTV eşyanın cinsine göre farklı matrahlar çerçevesinde belirlenmektedir. Bu meyanda, ÖTVK'ya ekli listelerde yazılı mallar için; maktu (benzin, motorin, doğal gaz gibi ürünler), nispi (asgari maktu vergi tutarlarına göre hesaplanacak vergi tutarından az olmamak üzere; kolalı gazozlar, bira, şarap gibi ürünler), nispi+asgari maktu (puro ve sigara gibi ürünler) ve kıymet (havyar, parfüm, kitap, gazete, elektrikli-elektronik eşya gibi ürünler) esasına göre vergilendirme yapılmaktadır.

Maktu vergi tutarları kilogram, litre, metreküp, standart metreküp, kilokalori veya bunların alt ve üst birimleri ile gerektiğinde büyüklükleri de dikkate alınarak kap, ambalaj veya adet olarak uygulanabilir. ÖTV'nin ithalat sırasında kıymet esasına göre alındığı durumlarda verginin matrahı, hesaplanacak ÖTV hariç, KDV matrahını oluşturan unsurlardan teşekkül etmektedir.

Cep telefonu cinsi eşyanın ÖTV bakımından vergilendirilmesi nispi vergilendirme esasına dayanmaktadır. Söz konusu eşya ÖTVK'ya ekli (IV) sayılı liste kapsamında olup, anılan listede karşısında gösterilen %25 oranında vergiye tabi bulunmaktadır. Ancak, bu orana göre hesaplanan verginin, ithalata konu ürünün her bir adedi için 160 TL'den az olması halinde %25 oranına göre vergilendirme yerine adet üzerinden hesaplama yapılmakta, bu bağlamda her bir adet için 160 TL ÖTV tahsil edilmektedir.

Örneğin; ÖTV hariç KDV matrahı 170.000 TL olan 250 adet (X) marka cep telefonunun kıymet esasına göre ortaya çıkan ÖTV tutarı 42.500 TL iken, maktu vergilemede 40.000 TL olmakta, dolayısıyla böyle bir durumda nispi vergilendirme kapsamında daha yüksek olan 42.500 TL beyan edilmesi gerekmektedir.

Buna karşın; ÖTV hariç KDV matrahı 500.000 TL olan 1.500 adet (Y) marka cep telefonunun kıymet esasına göre ortaya çıkan ÖTV tutarı 125.000 TL iken, maktu vergilemede 240.000 TL olmakta, dolayısıyla bu durumda nispi vergilendirme kapsamında daha yüksek olan 240.000 TL beyan edilmesi gerekmektedir.

ÖTV'ye yönelik bu şekildeki vergilendirmenin ÖTVK'nın geçici 6'ncı maddesi uyarınca 31.12.2023 tarihine kadar uygulanması öngörülmüştür.

2.2.4- Bandrol Ücreti

Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'na (TRT) devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu'nun[16] 4'üncü maddesi uyarınca radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazdan bir defaya mahsus olmak üzere bandrol ücreti alınmaktadır.

Alınan bandrol ücreti oranları 2015/7757 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu Uyarınca Radyo, Televizyon, Video ve Birleşik Cihazlar ile Görsel ve/veya İşitsel Yayınları Alabilen Her Türlü Cihazdan Alınacak Bandrol Ücretlerine İlişkin Karar[17] eki listede belirtilmiştir. Buna göre cep telefonu cihazlarında %10 oranında bandrol ücreti tahsil edilmektedir.

---

[16] 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu, Resmi Gazete, Tarih: 15.12.1984, Sayı: 18606.

[17] 2015/7757 sayılı Bandrol Ücretlerine İlişkin Karar, Resmi Gazete, Tarih: 09.07.2015, Sayı: 29411.

Bandrol ücretinin, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu'nun 4'üncü maddesi uyarınca bandrole tabi cihazın serbest dolaşıma giriş beyannamesindeki ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden tahsil edileceği ifade edilmiştir.

Burada üzerinde durulması gereken bir husus, bandrol ücretinin KDV matrahı üzerinden hesaplanması sırasında söz konusu ücretin kendisinin de KDV matrahının bir unsuru olması nedeniyle KDV matrahına ilave edilerek mi yoksa edilmeden mi hesaplanacağıdır. Bu minvalde, bandrol ücreti matrahının tespitinde ve bu ücretin ÖTV ve KDV matrahına dahil edilip edilmeyeceği konusundaki tereddütü gidermek için 2015/13 sayılı Genelge ile Gümrükler Genel Müdürlüğü uygulamanın yönünü belirlemiş bulunmaktadır.

Söz konusu Genelgede; bandrol ücreti matrahına bandrole tabi eşyanın beyan edildiği serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasındaki bandrol bedelinin dahil olmadığı, ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden bandrol ücretinin hesaplanacağı, bulunan bandrol ücretinin önce ÖTV matrahına, sonrasında ÖTV tutarı ile birlikte KDV matrahına dahil edileceği ifade edilmiştir.[18]

Genelge'de bandrol ücretinin hesaplanmasında; KDV matrahının bandrol bedelinden arındırılmış halinin esas alınacağı şeklindeki değerlendirme vergi adaleti bakımından yerinde olmakla birlikte ilgili yasanın lafzına uygun düşmemektedir.

Nitekim, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu'nun 4'üncü maddesinde bandrol ücreti matrahının serbest dolaşıma giriş geyannamesindeki ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden tahsil edileceği belirtilmiştir. Burada yasa koyucu özellikle ÖTV hariç demek suretiyle bu vergiyi bandrol ücreti matrahının dışında tutmuş, ancak KDV matrahına giren diğer unsurlara ilişkin bir hüküm getirmemiştir.

İthalatta KDV matrahı yukarıda detayları ile açıklandığı üzere KDVK'nın 21'inci maddesinde belirtilmiştir. Bu bağlamda, KDV matrahına dahil bulunan bandrol ücretinin bandrol bedelinin hesaplanması amacıyla KDV matrahı dışında tutulması gerek Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu'nun gerekse de KDVK'nın belirtilen maddeleri ile çelişmektedir.

Ancak, henüz belirlenememiş bir bandrol ücretinin de KDV matrahına ilavesi fiili imkansızlık ile karşı karşıyadır. Dolayısıyla, öncelikle bandrol ücreti tespit edilmeli, sonrasında ise bunun KDV matrahına ilavesi söz konusu olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında Bakanlığın mevcut düzenlemesi doğru ve yerinde bir uygulamayı oluşturmaktadır. Ancak, bu durum ilgili yasaların maddeleri ile örtüşmemektedir.

Bu çerçevede, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu'nun 4'üncü maddesinde ÖTV için yer alan "ÖTV hariç" şeklindeki istisnai hükmün bandrol ücreti bakımından da geçerli hale getirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

2.2.5- Damga Vergisi

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun[19] 1'inci maddesinde; anılan Kanun'a ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu belirtilmiştir. Kanun'daki kağıtlar terimi, yazılıp imzalamak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade etmektedir.

Kanun'a ekli (1) sayılı tabloda; makbuzlar ve değerli kağıtlar başlığı altındaki beyannameler alt başlığı içerisinde gümrük idarelerine verilen beyannameler sıralanmıştır. Bir eşyanın ithali gümrük

[18] 2015/13 sayılı Genelge, Gümrükler Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı.

[19] 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu, Resmi Gazete, Tarih: 11.07.1964, Sayı: 11751.

idaresine verilen beyanname ile gerçekleştiğinden her bir ithalat işlemi kapsamında söz konusu beyanname için damga vergisi ödenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda damga vergisi eşya bazlı olmayıp gümrük beyannamesi odaklı bir vergi özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla, diğer eşyaların ithalatında olduğu üzere cep telefonu ithalatında da damga vergisinin ödenmesi gerekmektedir.

Gümrük beyannamesinden alınan damga vergisi maktu nitelik taşımaktadır. Yani ithalata konu eşya kıymeti üzerinden değil, beyanname başına sabit bir tutarda tahsil edilmektedir. Bu tutar 2018 yılı için 78,50 TL olarak tespit edilmiş olup, her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yeniden değerleme oranında belirlenmektedir.

2.3- Yolcu Beraberinde Cep Telefonu Getirilmesi

Ticari ithalat dışında cep telefonunun yurda girişi yolcu beraberinde getirilmesi ile mümkün bulunmaktadır. Bu bakımdan, her bir yolcu iki takvim yılında bir adet ile sınırlı olmak üzere ve telefonun kıymetine bakılmaksızın gümrük vergilerinden muaf olarak cep telefonu getirebilmektedir. Dolayısıyla, telefonun gümrük vergilerinden muaf olarak yurda getirilebilmesi sadece yolcu beraberi kişisel eşya statüsünde olmasına bağlı bir durumdur. Buna karşın, cep telefonunun yolcu beraberinde hediyelik eşya statüsünde gümrük vergilerinden muaf olarak veya gümrük vergileri ödenmek suretiyle getirilmesi söz konusu değildir.

2017/11167 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı[20] uyarınca, ticari ithalat maksadı dışında yurt dışından yolcu beraberinde getirilecek cep telefonu için bir defaya mahsus olmak üzere 2018 yılı için 20 Avro karşılığı Türk Lirası bandrol ücreti tahsil edilmektedir.

Diğer taraftan, yolcunun kendi kullanımı için beraberinde getirdiği ticari mahiyet arzetmeyen cep telefonunun Türkiye'de IMEI kaydının yapılması ve bu işlem kapsamda da 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun[21] (8) sayılı listesi kapsamında kayıt harcının ödenmesi gerekmektedir. Cep telefonu kapsamında 2018 yılı için tahsil edilen kayıt harcı 170,70 TL olarak uygulanmaktadır.

Burada telefonu getiren yolcular tarafından dikkat edilmesi gereken husus, harç ödenmeden kayıt işleminin yapılamayacağı ve cihazın kullanıma açılamayacağıdır. Buna rağmen, kayıt işlemi yapılan ve kullanıma açılan cihazlar, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından kullanıma kapatılmaktadır. Ödenmeyen harç ise %50 fazlasıyla ilk kayıt tarihinden itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun kapsamında hesaplanan gecikme zammı ile birlikte tahsil edilmektedir.

2.4- Posta veya Hızlı Kargo Yoluyla Cep Telefonu Getirilmesi

Yurt dışından posta veya hızlı kargo yoluyla gelen eşyanın belirli bir kıymet ve ağırlık limitine sahip olması, ticari miktar ve mahiyet arz etmemesi gerekmektedir. Bunun yanında, tür itibariyle de bazı eşyaların posta veya hızlı kargo yoluyla ülkemize girişi mümkün bulunmamaktadır.

Posta veya hızlı kargo yoluyla getirilemeyecek eşyalar Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından 2014/7 sayılı Genelge[22] kapsamında belirtilmiştir. Bunun yanında, 2009/15481 sayılı Kararda da[23] buna ilişkin bazı hükümlere yer verilmiştir.

---

[20] 2017/11167 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazete, Tarih: 31.12.2017, Sayı: 30287 5. Mükerrer.

[21] 492 sayılı Harçlar Kanunu, Resmi Gazete, Tarih: 17.07.1964, Sayı: 11756.

[22] 2014/7 sayılı Genelge, Tarih: 24.03.2014, Gümrükler Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı.

[23] 2009/15481 sayılı 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, Resmi Gazete, Tarih: 07.10.2009, Sayı: 27369.

Cep telefonunun gümrük vergilerinden muaf olarak yurda girişi yukarıda belirtilen yolcu beraberi kişisel eşya statüsünde olmasına bağlı bulunmaktadır. Bu da iki takvim yılında bir adet ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla, vergileri ödenmek suretiyle de olsa cep telefonunun posta veya hızlı kargo yoluyla yurda getirilmesi söz konusu değildir. Ayrıca, yolcu beraberi eşya kapsamında olsa bile, yolculuk öncesi yada sonrasında posta veya hızlı kargo yoluyla gönderilen cep telefonunun yurda girişi mümkün bulunmamaktadır.

3- CEP TELEFONU ÜZERİNDEKİ VERGİ YÜKÜ

Bundan önceki bölümlerde açıklanan cep telefonu üzerindeki vergi ve mali yükler konunun daha iyi anlaşılması bakımından aşağıdaki örnek uygulamada somutlaştırılarak hesaplanmıştır.

Örneğin; ticari ithalat kapsamında Hong Kong'dan Türkiye'ye getirilen 500 adet (Z) marka cep telefonuna ilişkin; beyanname tarihindeki döviz kuru karşılığı FOB kıymetin 335.000 TL, sigorta giderinin 500 TL, nakliye giderinin 4.500 TL, depolama giderinin 3.000 TL, yükleme-boşaltma giderinin 1.000 TL olarak gerçekleştiğini varsayalım. Belirtilen durumda, ithal edilecek cep telefonuna ilişkin ödenmesi gereken vergi ve mali yükler ile ortaya çıkan vergi yükü aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleşecektir.

CIF Kıymet = FOB Kıymet + Sigorta Gideri + Nakliye Gideri
= 335.000 TL + 500 TL + 4.500 TL
= **340.000 TL**

Gümrük Vergisi = 340.000 TL X %0
= **0 TL**

Damga Vergisi = 2018 yılı için maktu tutar
= **78,50 TL**

Bandrol Ücreti = ÖTV hariç KDV matrahı X %10
= (340.000 TL + 0 + 78,50 TL + 3.000 TL + 1.000 TL) X %10
= 344.078,50TL X %10
= **34.407,85 TL**

ÖTV = ÖTV hariç KDV matrahı X %25
= (344.078,50 TL + 34.407,85 TL) X %25
= (378.486,35 TL) X %25
= **94.621,58TL**[24]

KDV = KDV matrahı X %18
= (378.486,35 TL + 94.621,58 TL) X %18
= 473.107,93 TL X %18
= **85.159,42 TL**

Vergi Yükü = GV + KDV + ÖTV + Bandrol Ücreti + Damga Vergisi
= 0 + 85.159,42 TL + 94.621,58 TL + 34.407,85 TL + 78,50 TL
= **214.267,35 TL**

[24] 500 adet cep telefonunun birim adet üzerinden hesaplanan vergisi (500 X 160=80.000 TL) %25 oranı üzerinden hesaplanan vergiden (94.621,58 TL) daha düşük olduğundan, nispi vergilendirme kapsamında daha yüksek vergi ortaya çıkaran %25 oranı esas alınarak vergilendirme yapılacaktır.

Örnek olaydan da görüldüğü üzere; ithalat öncesinde toplam 344.000 TL'ye mal edilen 500 adet cep telefonu için 214.267,35 TL vergi ve mali yük ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, bir adet telefonun ithalat öncesi Türkiye'ye giriş maliyeti 688 TL iken gümrük vergileri ödendikten sonra yaklaşık 1.116 TL olmaktadır. Buna göre, telefon başına yaklaşık %62 oranında bir vergi yükü ile karşılaşılmaktadır.

İthalat sırasında ortaya çıkan ve sevkiyatın hacmi, teslimat süresi, taşıma yöntemi, eşyanın gümrük sahasında beklediği süre gibi durumlara göre değişkenlik gösteren bazı giderler nedeniyle yukarıda belirtilen vergi yüküne ilişkin oran %60-%65 arasında farklılık gösterebilmektedir.

SONUÇ

Tüketicilerin satın alıp kullandığı teknolojik ürünlerde en çok merak edilen konulardan biri de bu cihazlar için ödenen vergilerdir. Bu bağlamda, gencinden yaşlısına kadar hemen hemen herkesin kullandığı cep telefonları da merak uyandıran başlıca cihazlar arasındadır. Cep telefonu ülkemize ticari ithalat kapsamında veya yolcu beraberi kişisel eşya statüsünde getirilebilmektedir.

Gümrük tarifesinde 8517.12.00.00.11 GTİP'inde ve "alıcısı bulunan verici portatif telsiz telefon cihazları" şeklinde sınıflandırılan cep telefonunun ticari ithalat yoluyla yurda getirilmesi halinde, dış ticaret mevzuatı kapsamında gümrük vergisi, KDV, ÖTV, damga vergisi ve bandrol ücreti ödenmesi zorunlu bulunmaktadır.

Söz konusu vergilerden gümrük vergisi halen %0 oranında belirlenmiş iken, damga vergisi de beyanname başına 78,50 TL'lik maktu niteliği ile önemli bir yer tutmamaktadır. Eşyanın vergilendirmesinde en önemli payı %18 oranı ile KDV, %25 oranı yada adet başına 160 TL ile ÖTV ve %10 oranı ile bandrol ücreti oluşturmaktadır.

Cep telefonu kapsamında söz konusu vergi ve mali yüklerin tahsil edilmesi neticesinde cihazın ithal sonrası fiyatında yaklaşık %60-%65 aralığında değişen bir oranda artış meydan gelmektedir. Cep telefonu üzerine konulan vergi ve mali yükler sonuç olarak fiyat mekanizmasıyla tüketicilere yansımakta, dolayısıyla vergi yükü nihai tüketici üzerinde kalmaktadır.

Cep telefonunun yolcu beraberinde kişisel eşya statüsünde getirilmesi halinde ise bunun getiren kişiye ülkemiz açısından maliyeti 20 Avro + 170,70 TL şeklinde olmaktadır. Bununla birlikte, yolcu beraberinde getirilen cep telefonu için satın alınan ülkede de, uygulanan vergi rejimine bağlı olarak ödenmesi gereken vergiler olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu. Resmi Gazete. Tarih: 11.07.1964. Sayı: 11751.
- 492 sayılı Harçlar Kanunu. Resmi Gazete. Tarih: 17.07.1964. Sayı: 11756.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu. Resmi Gazete. Tarih: 02.11.1984. Sayı: 18563.
- 4670 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu. Resmi Gazete. Tarih: 12.06.2002. Sayı: 24783.
- 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu. Resmi Gazete. Tarih: 15.12.1984. Sayı: 18606.
- 2007/13033 sayılı Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar. Resmi Gazete. Tarih: 30.12.2007. Sayı: 26742.
- 2009/15481 sayılı 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar. Resmi Gazete. Tarih: 07.10.2009. Sayı: 27369.
- 2015/7757 sayılı Bandrol Ücretlerine İlişkin Karar. Resmi Gazete. Tarih: 09.07.2015. Sayı: 29411.

- 2017/11167 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı. Resmi Gazete. Tarih: 31.12.2017. Sayı: 30287 5. Mükerrer.
- 2017/11168 sayılı İthalat Rejim Kararına Ek Karar. Resmi Gazete. Tarih: 31.12.2017. Sayı: 30287 4. Mükerrer.
- 2014/7 sayılı Genelge. Tarih: 24.03.2014. Gümrükler Genel Müdürlüğü. Ticaret Bakanlığı.
- 2015/13 sayılı Genelge. Gümrükler Genel Müdürlüğü. Ticaret Bakanlığı.
- DÖLEK, A. (2013). Gümrük İşlemleri. Umut Kitabevi. 1. bsk. İstanbul 2013.
- KURAL, Y. N. (2002). Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun. Uysen Yayınları, 2. bsk. İstanbul 2002.
- OKTAR, S. A. (2014). Vergi Hukuku. Türkmen Kitabevi. 10. bsk. İstanbul 2014.
- SEYİDOĞLU, H. (2015). Uluslararası İktisat. Güzem Can Yayınları. 20. bsk. İstanbul 2015.
- http://gs.statcounter.com/vendor-market-share/mobile/turkey. Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- https://businessht.bloomberght.com/grafik/haber/2103151-infografik-cep-telefonlarinin-turkiye-deki-pazar-payi. Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- http://risk.gtb.gov.tr/web/gumruk-istatistikleri/dis-ticaret-verileri. Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2018.
- https://www.muhasebat.gov.tr/content/genel-yonetim-mali-istatistikleri. Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2018.